

Конспект по учебна дисциплина
ИСТОРИЯ НА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

Тема 1

Предмет, метод, периодизация

1. Предмет и основни методи на Историята на държавата и правото.
2. Периодизация.

Тема 2

Същност и възникване на държавата и правото

3. Основни теории за възникването на държавата.
4. Типология на държавата.
5. Основни теории за възникването на правото.

Тема 3

Държава и право в Древния свят и Античността

6. Особености на държавното устройство (Древен Египет, Вавилон, Древна Индия). Законите на Хамурапи. Законите на Ману.
7. Древна Гърция: полисна организация, атинската демокрация.
8. Древен Рим: етапи в развитието на държавното устройство. Формиране на римското право.
9. Мултилинейна еволюция на отношенията държава-религия.

Тема 4

Държавата и правото в Средновековна Европа

10. Развитие на средновековната държава и право: феодална раздробеност и правен плурализъм.
11. Същност на съсловно-представителната монархия и преход към абсолютната монархия.
12. Държавата и религията в Европа през Средновековието: цезаропапизъм и папоцезаризъм.
13. Развитие на институциите на средновековната българска държава VII-XIV в.
14. Развитие на правото в средновековната българска държава VII-XIV в.

Тема 5

Атлантическите революции и формирането на модерната конституционна държава

15. "Славната революция" от 1688 г. - конституционната монархия в Англия.
16. Американската революция от 1766 г.: републиканизъм, демокрация, федерализъм.
17. Френската революция от 1789 г. - краят на абсолютната монархия.
18. Първата Френска република: Директорията, Консулатът - конституционни и законодателни измерения.
19. Първата Френска империя (Наполеонова Франция) – конституционни и законодателни измерения.
20. Последици за държавата и правото в Европа от „двойната революция“ - индустриалната революция в Англия и политическата революция във Франция.
21. Конституционни модели на отношенията държава-религия: лаицизъм и неутрализъм.

22. „Пролетта на народите“: революциите от 1848 г., всеобщото изборително право и политическата демокрация.

Тема 6

Държавно устройство и правна система на България до началото на XX век

23. Държавното устройство на България според Търновската конституция.
24. Развитие на България от Освобождението до края на XIX век. Режимът на пълномощията. Диктатурата на Стефан Стамболов. Личният монархически режим.
25. Изграждане на основите на национално публично и частно право в България.

Тема 7

Възход и падение на авторитаризма и тоталитаризма през „краткия XX век“ (1914-1991)

26. Криза на парламентарната демокрация. Идеите за „тотална държава“ и „корпоративна държава“.
27. Установяване на болшевишкия тоталитарен режим в Русия. Изграждане на правна система, основана на марксистко-ленинската идеология.
28. Установяване на националсоциалистическия тоталитарен режим в Германия. „Нацификация“ на правната система. Унификация (gleichschaltung).
29. Рецепция на репресивни правни модели от нацистка Германия в други държави от Европа.
30. Демократични и авторитарни тенденции и режими в България през първата половина на XX век: конституционни и законодателни измерения.
31. Налагане на съветския тоталитарен модел на държава и право в Централна и Източна Европа след Втората световна война.
32. Тоталитарната държава и право в България (1944-1989 г.).
33. Българските конституции от 1947 и 1971 г.
34. Демократичен конституционализъм и рационализиран парламентаризъм в Западна Европа след Втората световна война.
35. Възстановяване на конституционната демокрация в България след 1989 г.

Тема 8

Държавата и правото в началото на XXI век – проблеми, перспективи, дискусии

36. Концепцията за постсекуларното общество (по Хабермас) и съвременната държава и право.
37. Съвременни конституционни модели на отношенията държава-религия.
38. Националната държава и процесите на глобализация: конституционни и законодателни измерения.
39. Европейският съюз: „Европейски съединени щати“ или „Европа на отечествата“ - политико-правни аспекти. Правото на ЕС и националната конституционна идентичност.
40. Либерална демокрация, „постдемокрация“ и „нелиберална демокрация“ през XXI век.

Литература:

1. Ангелов, Д. История на средновековната българска държава и право. С: „Булвест 2000“, 1992.
2. Близнашки, Г. Еволюция на конституционализма. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2017.
3. Близнашки, Г. Формата на държавата. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2009.
4. Близнашки, Г. Конституционализъм и демокрация. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2009.
5. Близнашки, Г. Парламентарно право. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.
6. Близнашки, Г. Общо учение за конституцията. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2019.
7. Бобчев, Ст. История на българското право. Част I, II. Бс: Издателство „Бургас“, 1993.
8. Бройер, Шефан. Държавата. Създаване, типове и организационни стадии. С: Военно издателство, 2004.
9. Бюрдо, Жорж. Държавата. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2007.
10. Владикин, Л. История на Търновската конституция. С: Народна култура, 1994.

11. **Влайков, Т.** Личният режим у нас. С: Изток-Запад, 2013.
12. **Ганев, В.** Демокрация. Същност и основни начала. С: Нива, 1946.
13. **Генов, Г.П.** Народностна държава и международно право. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.
14. **Генов, Г.П.** Кратка политическа и дипломатическа история на Европа. С: Изд. “В.Недков“, 2012.
15. **Крауч, Колин.** Постдемокрация. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.
16. **Лозано, Марио.** Големите юридически системи. Въведение в европейското и извъневропейското право. С: Изток-Запад, 2018.
17. **Манан, Пиер.** Смисълът на нациите. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2011.
18. **Манолова, М.** История на новата българска държава и право. С.: Сиела, 2001.
19. **Манолова, М.** Парламентаризмът в България 1879-1894. С: Наука и изкуство, 1989.
20. **Манолова, М.** Парламентарното управление в България 1894-1012. С: Сиела, 2000.
21. **Михайлова, Е.** Тоталитарната държава и право в България 1944-1989. С: 2016.
22. **Паев, К.** Държавата от древността до модерната епоха. С: Парадигма, 2020.
23. **Пантев, А.** Европа между две революции 1799-1848. С: ДИ „Наука и изкуство“, 1989.
24. **Пантев, А.** Американската буржоазна революция 1776-1789. С: ДИ „Наука и изкуство“, 1977.
25. **Ташева, Р.** Френският абсолютизъм. Основи, теория, принципи. В.Търново: Фабер, 2007.
26. **Токушев, Д.** История на новобългарската държава и право 1878-1944. С: Сиби, 2008.
27. **Торбов, Ц.** История и теория на правото. С: Издателство на БАН, 1992.
28. **Цеков, Б.** Държава и религия: конституционни модели. Бл: УИ „Н. Рилски“, 2023.
29. **Цеков, Б.** Антиеврейското законодателство: правно-исторически и сравнително правен преглед. Право ли е Нюрнбергското расово законодателство. In ed. А. Танева. Антиеврейското законодателство в Европа и България. Правни изследвания, С: Център за еврейски изследвания при Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ и Институт за модерна политика, 2015.
30. **Цеков, Б.** Епизоди от конституционната история на САЩ. - В: Studia Iuris, 2017, № 2.
31. **Файнман, Джей М.** Въведение в американското право. С: Сиела, 2012.
32. **Шмит, К.** Понятието за политическото. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2011.
33. **Графский В.Г.** Всеобщая история права и государства. Москва: Норма, 2007.
34. **Прудников, М.Н.** История государства и права зарубежных стран. Москва: Юрайт, 2013.
35. **Agesta, Luis.** Curso de Derecho Constitucional Comparado. Universidad de Madrid, 1980.
36. **Halpérin, Jean-Louis.** Five Legal Revolutions Since the 17th Century: An Analysis of a Global Legal History. Springer International Publishing Switzerland, 2014.
37. **Hobsbawm, Eric.** The Age of Revolution, 1789-1848. New York: Vintage Books – Random House, 2006.
38. **Hobsbawm, Eric.** The Age of Capital, 1848-1875. London: Abacus – Little, Brown & Co, 1975.
39. **Hobsbawm, Eric.** The Age of Empire, 1875-1914. New York: Vintage Books – Random House, 1989.
40. **Hobsbawm, Eric.** Age of Extremes. The Short Twentieth Century, 1914-1991. London: Abacus – Little, Brown & Co, 1994.
41. **Fukuyama, Francis.** The origins of political order: from prehuman times to the French Revolution. NYC: Farrar, Straus & Giroux, 2011.
42. **Gargarella, Roberto.** Latin American Constitutionalism, 1810-2010. Oxford University Press, 2013.
43. **Grossi, Paolo.** A History of European Law. Oxford: Wiley-Blackwell, 2010.
44. **Klooster, Wim.** Revolutions in the Atlantic world: a comparative history. NY: New York University Press, 2009.
45. **Letwin, Shirley.** On the History of the Idea of Law. NY: Cambridge University Press, 2005.

СЪСТАВИЛ:

ДОЦ. Д-Р БОРИСЛАВ ЦЕКОВ